

LA LENGA dels trobadors sègles 12 a 14

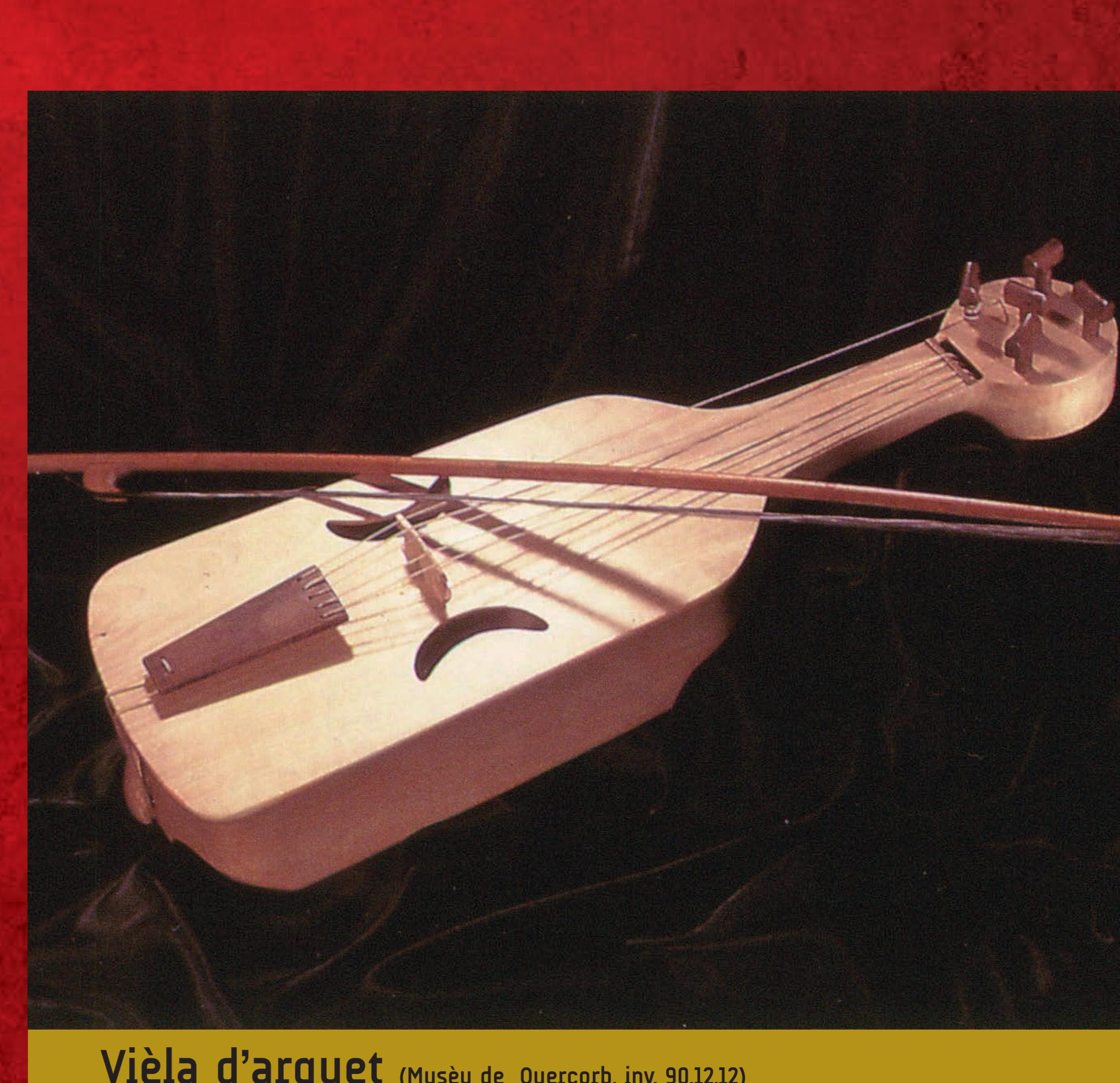
L'occitan produsiguèt tre lo siècle 10 unes poèmas religioses (la Passion dita de Clarmont). Aquela poesia d'inspiracion religiosa precedís de gaire la literatura dels trobadors.

La literatura cortesa es plan intimament ligada a la vida de las corts senhorialas que n'en enarta las valors. Lo primièr trobador conegut es l'un dels mai grangs senhors de son temps : Guilhem IX duc d'Aquitània e comte de Peitieus (1091-1126). Nòstre saber suls trobadors ven dels cançonièrs, manescrits fargats a una data tardiera (fin del siècle 13 e siècle 14). Son d'antologias d'òbras poeticas, amb pas plan sovent la notacion de las melodias. S'i trapa unes còps unas vidas que contan la vida dels trobadors e unas razos que comentan unes poèmas e rendon compte de las circonstàncias de lor escritura.

Generalament, se distingisson tres grandas èpòcas : la primièra comença amb Guilhem de Peitieus e s'acaba cap a 1140 amb unes personalitats bèlas : Jaufre Rudèl, Marcabru. La segonda, de 1140 a 1250, es la mai rica en trobadors celèbres (Bernat de Ventadorn, Folquet de Marelha, Bertrand de Bòrn, Peire Vidal, etc.) e enfins la tresena, de 1250 a la fin del siècle 13, amb Peire Cardenal, d'Italians e Catalans. D'unies poètas son originaris dels païses audencs : Guilhem de Durfòrt (fin del siècle 12), Arnaut de Carcassés, Guilhem Fabre, Bernat Alanhan e Guiraut Riquier de Narbona (segonda mitat del siècle 13), Mir Bernat de Carcassona e Bernat de Rovenac (sègle 13). Un dels mai coneiguts es sens cap de doble Ramon de Miraval, chivalier de Carcassés.

La literatura occitana classica de la debuta del siècle 12 a la fin del siècle 13 presenta del punt de vista linguistíctic una unitat bèla. Malgrat las zònas dialectalas desparièras, los trobadors an lo sentiment de parlar una meteissa lenga, una *coinè*, utilizada dins totas las contradas occitanas, mas tanben en Catalunya e en Italia. La màger part de la literatura en lenga d'òc aparten al registre poetic. Los tèxtes narratius son gaire nombrosos : citarem çaquejà La Canso, lo roman Flamenca o lo roman de Jaufre. Al centre de la poesia lirica dels trobadors, lo tèma de l'amor cortés, la *fin'amor* o amor pur e vertadièr. La crosada contra los Albigeses es tanben l'encausa d'un grand nombre de poèmas politicamente engatjats, los *sirventés* ont los trobadors denónçian las malafachas comesas, butan los Occitans a resistir a las armadas dels croats e botan sens bestorn en causa la Glèisa e los clergues que doblidan lor vocacion espirituala.

Jogaire de vièla (Biblioteca nacionala de França, Ms. Latin 8604, f°23 v')

Vièla d'arquet (Musée de Quercorb, inv. 901212)

Reconstitucion d'instrument medieval, realizada en 1990 ;
Christian Rault, factor e cercaire en organología medievala,
membre de l'associacion Pro-Lyra ;
Daniel Latour, factor d'arquets ancians